

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerktő's kiadó tulajdonosnál uri utca 435dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletén, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetésny felvétetik 's pontosan közöltetik.

F. évi october 1jétől december fogytaig terjedő évnegyedi előfizetést ez ikerlapokra, borítéktalanul helyben 2 fr. 40 kr., borítékosan és postán 3 fr. 30 p. krral elfogadnak mind a kir. postahivatalok mind a Jelenkor és Társalkodó szerkesztősége.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország: Kinevezések 's előléptetések; A kamatok kamatáról; folyt. Országgy. közlemény: Oct. 1sejeli frdi ülésb. a zsidóság ügye fölött heves tanácskozás; szintaznap. ker. ülésb. több rdi üzenet után a' turopolyai sérelem 's illírismus; szintaznap. orsz. rdi ülésb. a' városügyi 7d. üzenet a' főfelügyelőségre nevezve; oct. 2d. ker. ülésb. Turóc s' serelem Alsó 's Felső Turosekre nevezve; hajózásgátló akadályok 's vontatóutak; szintaznap. orsz. rdi ülésb. egyh. adományosakj t' széke, nememesek hivatalképessége; oct. 3d. frdi ülésb. több üzenet után a' vsi felügyelőség; szintaznap. ker. ülésb. katonai kihágások; gyárvédegyelet; szintaznap. orsz. rdi ülésb. egyh. tizedváltás; st. oct. 4d. frdi ülésb. börtönrendszer, Hrabovszky alapítv. kizikkez. egyetem 's gyorsírászat; oct. 5d. ker. ülésb. hitelintézet, vil. örökösök, hajózási akadályok, ausztr. lezuhásdíj; szintaznap. frdi ülésb. nememesek hivatalképessége, futóhomok, hasonszeny, buccari hajózási iskola; vegy. ülésb. folterjeszt. t. rdi felírás 's tjavaslat; Szatmár 's Borsodmegeye két rdi közgyűléseinek határozati.)

Amerika (Mexiconak Anglia Texas elleni háborura pénzesegélyt igér.)

Spanyolország (A királyné egészsége; Cormenin Madridban; Catalóniában forrongás.)

Anglia (Brazília és Montevideo; Rosse gr. óriási távcsöve; az aldermanségre választás; Mannsell indítványa az irlandi parlament iránt.)

Franciaország (Soult, Eynard 's az örökösök; Garella visszatérte Panamából 's vizsgálati eredménye; Guizot közleménye Aberdeenhez 'sat.)

Ország-Lengyelország (a' pápa 's massoviai püspök.)

Törökország (a' hitelhagyottakkal jelenbánás mód.)

Ertesítő.

Magyarország és Erdély.

Őcs, 's ap. kir. főls. gr. Pálffy Rudolfot a' nm. magy. kir. udv. kanczellariánál fogalmazó gyakornokot ugyanottan tisztelbéli fogalmazóvá, a' székesfehérvári kaptalanál Korizmic Antal kanonokot székesegyházi főesperessé, Simonsies Lure kanonokot pedig budai főesperessé méltóztatott kegy. kinevezni.

A' magyar kir. ország-főépítészeti igazgatóságánál első segéd Kereskés Károly, a' 3dik igazgatói segédállomásra alkalmaztatott.

A' nm. magy. kir. udv. Kincstár a' rékasi megüresült igazg. erdőügyelőségre Schuur Ferenczet, bicsai igazg. kerületi erdészit alkalmazta. — Weinzierl Albert, dentai kamrai számtartó f. évi aug. 10kén meghalozott.

A' kamatok kamatáról. (Folyt.) Demihát oka, hogy mégis mind így itélnek törvényszékeink kicsinytől fogva nagyig? hogy minden felől ezt halljuk hangzani: interusurium interusurii non currit? holott ez törvénykönyvünkben világos törvénnyel megállapítva sehol nem találhatik. Vannak tudom, kik ennek okát abban keresik, hogy a' bírák törvényszékeinken inkább az adósak mint a' hitelezők között tartoznak 's ennél fogva amazoknak kedveznek inkább mint ezeknek. De én valamint egy részről azt nem merném állítani, hogy bíráink közt nincsenek olyanok, kik tulajdon érdekükből az adósakat pártolják inkább mint a' hitelezőket: ugy más részről az itt kérdésben forgó nézetnek minden törvényszékeinken uralkodását teljességgel nem látom olyannak, hogy azt egyedül bíráink részrehajlásának kellene vagy csak lehetne is tulajdonitnunk; sőt nekem úgy látszik, hogy ebben bíráink szinte egészen ártatlanok. Ugyanis, ha itt igazságosak akarunk lenni itéletünkben, meg kell vizsgálnunk: micsoda vélemények uralkodtak hazánkban eleitől fogva a' kamatokat illetőleg? Törvénykönyvünkben érdeklő legelőször tertiék említés az 1622ki 46dik t.cikkben, hol az 1608ki koronázáselőtti 22d. t.cikk, melyben az rendeltetett, hogy mivel Magyarország királyainak a' korona jószágait soha semmi esetben elzalogosítani nem szabad, tehát a' kik illy jószágokat, nevezetesen bányákat vettek 's bírnak zálogban, azoktól ezek minélelőbb mégpedig a' zálogos summa megtérítése nélkül vétessenek vissza — megújítván még ez is hozzá adatott, hogy ha a' bányák zálogos birtokosai a' zálogos summa érdekét követelnék, az se adassék meg nekik; mivel ugymond *as interest as ország törvényei tiltják (siquidem interesse legibus regni velatum est)*. Mivel pedig ezen tárgyról régibb írott törvényünk (decretum, articulus) sehol nem fordul elő: itt a' *legibus regni* nevezet alatt kétség kívül őseinknek azon régi törvényes szokását, — *lex consuetudinaria* — kell értenünk, mely szerint ok a' kölcsönadott pénztől kamatfizetést a' törvényszékeken meg nem itélték; de a' mit Verböczy vagy elfelejtett, vagy talán mint még akkor igen csekély fontosságú tárgyat, méltónak sem itélt följegyezni. Ezen kamat- nem vonásnak alapját pedig úgy látszik még Mó-

zes törvényeiben kell keresnünk, hol (2. Mos. XXII. 25 's 3. Mos. XXV. 36. 37) a' kölcsönadott pénztől kamatvétel nyilván tilalmaztatik. Mely törvények szellemében a' zsoltáriró is 15d. számú szép énekében a' kegyes istenfő ember jellemeit rajzolván abban egy vonásnak teszi ezt is, hogy az felbarátjának kölcsönad, de attól kamatot nem vesz. Így éreztek 's így értettek ezen tárgyról őseink is. És valóban azon időben, mikor még a' pénzt élire verve ládába elzárni 's úgy rejtegetni divatozó szokás volt, igen igazságosnak találom, ha törvényszékeink, nem mondom kamat a' kamattal, de csak egyszerű kamatot sem itélték meg a' kölcsön kiadott pénz után; mert hiszen az a' ládában sem szaporított volna. Azonban mi a' bátorságot illeti, talán még bátorságosabb volt a' rakásra gyűjtött kincs egy részét kiosztani másoknak kölcsön; mivel így, ha rablók törnek valakire 's pénzes ládját kirabolják, legalább az, a' mit kölcsön kiosztott, megmarad.

De idővel kezd véne őseinknél is ébredezni azon gondolat, hogy kár a' pénzt ládában elrejtve hevertetni, hanem valamire kell fordítani, hogy hasznot hajtson, ezzel együtt változott a' kamatokról nézet is, 's ennek 2dik időszaka 1647ben kezdődött, mely évbeli 1. 4d. t.cikkely már megengedi: „*ut ad justum interesse, — 6 percentum computando — tam debitoribus sese obligare, quam creditoribus (ubi superinde obligatorias haberent) intra et extra judicium exigere deinceps liceat*“. Mely törvénynek ezen szavaiból: *ubi superinde obligatorias haberent*, következik, hogy ha kamatfizetés nem volt nyilván kötelezve a' szerződésben, még ezen törvény hozatala után sem itéltetett az meg; az tételvén föl, hogy a' kölcsönadó, ki illy kötelezvényt vett, csak a' régi mód szerint kamat nélkül 's csupán keresztlyéni szeretetből adta pénzt kölcsön felebarátjának. Egyebiránt ezen 6 percent kamatot megengedő 1647ki törvény később még kétszer is megújítatott, u. m. 1715: 51; 's 1723: 120; amabban a' kamatok, ebben pedig mind a' kamatok mind a' tőke elvesztésének büntetése alatt tilalmaztatván 100től 6nál több kamatot venni, 's a' kik ezt teszik, azok *usurarii, salutis et charitatis immemores, usurariae pravitati et avaritiae dediti* nevekkel illetetvén. — Vajjon az illy törvények által elérheti é kívánt célt, ennek vitatásába nem bocsátkozom, szorítkozván ez uttal csak a' kamatok kamatára.

Mirenézve tovább menvén azt mondom, hogy ugrás szintegy nincs az erkölcsi mint az anyagi természetben. Mint ebben ugy amabban is minden kifejlődés lépésenkint történik, és idő kell reá. Midőn 1647ben hazánk törvénye megengedte, hogy a' kölcsönadott pénztől kamatot vehessen 's ezt, mi az előtt bűnök tartatott 's tilalmaztatott, a' kiszabott határok között *igazságosnak* nyilvánította, (*justum interesse 6 percentum computando*): minden, a' kinek kiadni való pénze volt, megörült, hogy azt már most becsületesen 's törvényesen kiadhajta, 's a' kamatot az adóson, ha szép szerint nem akarná fizetni, törvényesen is megveheti. Kinek juthatott volna még akkor csak esze ágába is, hogy még az elmaradt kamatoktól is kamatot követeljen? Ez valószínűs ugrás lett volna az erkölcsi természetben. Ha tehát akkor tájban Pál kiadott Péternek 100 frtot 6 percent kamatra, 's Péter a' kamatfizetést esztendőről esztendőre halogatván utóljára — Pál által törvényszék elibe idéztetett és ott a' tőkének 's ettől például 5 eszt. járó kamatnak fizetésében elmarasztatott: mi iatszhatott volna természetben mint az, hogy a' bíróság ezen kamatokat így számítsa ki: 100 forinttól 4 esztendőre esik 6 forint, 's így 5 esztendőre esik 5ször 6, azaz 30 forint. És valószággal így is számította. És ez ellen Pálnak sem volt semmi kifogása; mert ezt ő is így tanulta, így tudta. Hogy valaki a' kamatoktól is kamatot követeljen az azok befizetésére kitűzött határidő eltélese után, arra az ipar 's kereskedés szellemének még nagyobb kifejlése 's tökéletes öntudatra ébredése kívántatott. De mielőtt ez bekövetkezett 's bekövetkezhetett volna, anynyira szokásba jött törvényszékeinken az elmaradt kamatoknak említett módszerinti kiszámítása 's a' hitelezők részről is annak minden kifogás nélküli elfogadása,

sa, hogy később ha eszébe jutott is valamely speculansabb hitelezőnek, hogy ő, ha az elmaradt kamatok idejében befizettettek volna, azoknak is vehette volna hasznát, 's ha aztán ennél fogva követelte is az adóson, hogy fizesse azok kamatait is: az ellenfél ügyvéde azt felelte, hogy *interusurium interusurii non currit*. Mit tett ez? Felelet: ez csak egy tény, egy factumot fejezett ki, azt t. i. hogy mióta 1647ben hazánk törvénye megengedte, hogy 100től 6 kamatot lehessen venni, soha sem volt szokásban törvényszékeinken az elmaradt kamatoktól is kamatot számítani, mit a' bírák is kénytelenek voltak elismerni, 's ezen törvényes szokás — *lex consuetudinaria* — az, mely hazánkban már szinte 200 esztendő praxis által megerősítve mind e mai napig is divatoz. És így nálunk, hol a' törvényes szokás törvényerővel bir, sőt törvénynek is neveztetik, (mert nem így mondják: *consuetudo legalis*, hanem így: *lex consuetudinaria*) és a' hol azon törvényeknek, melylyek szerint bíráink itélnek, nagy részük illy törvényeszéki gyakorlatokon alapul, kívánni sem lehet, hogy bíráink már ma az illy törvényé vált szokást, ha szinte azt igazságtalannak ismerik is, magoktól megváltoztassák, következésképp törvényszékeinket azért, hogy a' kamatok kamatot meg nem itélik, igazságtalannak kiáltani 's részrehajlásul vádolni nem lehet. Ezen törvényes szokást eltörlni 's ellenkezővel váltani fel, csak a' törvényhozásnak van joga. Ez valamint 1647ben a' kamatokat illető már akkor hat — hétszáz éves v. talán még régibb törv. szokást, mely ebben állott: *interusurii interusurium non currit*, látván hogy az többé nem az időhöz való, eltörölte: ugy ma ismét a' kamatok másod időszakában már szinte kétszáz esztendő óta uralkodó azon törv. szokást is, mely szerint *interusurium interusurii non currit*, eltörölheti, 's hogy ezt tegye, el is jött az idő. Mert minden körülmény oda mutat, hogy az ipar 's kereskedés szelleme 1647 óta, különösen pedig a' közelebbi 30 esztendő béke alatt egészen fölébredt 's öntudatra jött hazánkban, 's hogy pénzügyek körüli fogalmaink egészen felvilágosodtak. Már ma minden hitelező kicsinytől fogva nagyig, egyesek 's társulatok nagyon érzik azt, a' mit 1647ben még senki sem érzett, t. i. hogy milly igaztalanság rejlik a' kamatok kamatinak nem fizetésében 's hogy mennyire károsítatik az által a' hitelező, ha adósa a' kamatokat kívált nagyobb summatól több évig idejében be nem fizetvén, a' kamatok kamatai mind elvesznek. Már ma jobban tudunk számítani, mint tudtak őseink ez előtt 200 esztendővel; már ma tehát szükség a' kamattörvényt is a' nemzeti pénzügyek körüli értelmi kifejltségének mai magas fokához alkalmaztatni 's megengedni, hogy az elmaradt kamatoktól kamatot kötelezni 's venni szabad legyen.

Annnyival szükséges pedig ezt tenni minélelőbb, mivel a' befizetés határidején tul elmaradt kamatok kamatinak meg nem itélese főtörvényszékeinknek t. i. a' királyi 's hétszemélyes táblának a' kamatok fizetése körül ez előtt már több mint 70 évvel megállapított 's azóta minden törvényszékeinken folytonos gyakorlatban levő igen bölcs 's igazságos elveikkel homlokegyenest ellenkezik. Említettük ugyanis már fentebb, hogy mikor a' törvényhozás 1647ben megengedte hogy a' hitelezők 100től 6 kamatot vehessenek, ezen záradékkal élt: „*ubi superinde obligatorias haberent*“. A' honnan első tekintettel következn látszik, hogy ha nincs a' szerződésben kamat kötelezve, azt követelni általjában és soha nem lehet. Ezen záradékot illetőleg már a' gyakorlatban előforduló különböző esetekre nézve következő igen bölcs 's igazságos elveket állítottak fel főtörvényszékeink, (*utraque tabula*): „*Licet in obligatoris interusurium per expressum non obligetur, si nihilominus terminus solutionis per debitorem positus fuit, vel intuitu persolvendi debiti admonitio judicialia erga eundem praemissa existit, a' termino adpromissae solutionis vel factae admonitionis interusurium adjudicari solet; quia debitor terminum solutionis ponens, ultra illum pecunias creditoris sine fructu retinere non velle, et creditor debitum suum judicialiter repetens, idem apud*

*) Lásd Planum Tabularum seu Decisiones Curiales editio secunda pag. 155.

debitorem diutius sine interusurio relinquere nolle censetur; sed et alias rem alienam contra iudicium repetitionem et admonitionem retinens sensu tituli 71. 2dae censuram malae fidei incurrit, talis vero adlucri cessantis, et damni emergentis compensationem de omni jure tenetur." (Folytatjuk.)

Országgyűlési közlemény a Hírnök szerint. 224dik orsz. ülésb. a' nm. FRRnél oct. 1én tanácskozás tárgya: üzenete a' RRnek a' zsidók dolgában. Ennek, valamint a' benne említett fölrírási javaslat és törvény-czikknek fölolvasta után egy m. gróf az egészre nézve oda nyilatkozék, hogy mennyiben a' törv. javaslat a' zsidó népnevelésről rendelkezék, szükségtelennek tartja, mindaddig, míg az általános népnevelés el nem leendő rendezve, törv. hozásilag a' széthányt zsidók neveltetését előleg tárgyalni. Magok is alakíthatnak szabadon iskolákat és zsinagógákat ezenül is, mint eddig. Többnyire ezen tárgyat az országgyűlés mostani stadiumában már későn véli fölhozottnak, mivel jelenleg vagy csak pusztá hozzájárulással, vagy egyszerű elvetéssel döntethetnek az el, holott természeténél fogva hosszabb tanácskozást 's több üzenetváltást kíván. Azért szónok vélekedése oda járul, hogy a' zsidókat tekintve azok, mik mult országgyűlésen ő felségének fölterjesztettek, menjenek most is a' fölrírás és törv. javaslatba, a' többi pedig alkalmasb időre maradjon. Ezen nézetben egy m. gróf és kormányzszéki elnök megegyezvén, a' törv. javaslat fölolvastott első pontjára, a' türelmi adóra nézve nem kételkedék, hogy azt most illy alakban megtartani nem lehet, noha ez magában nem törvénytelen, miután régi időkben a' nemzetek mintegy kezét fogva kirekeszték a' zsidókat minden polg. foglalatosságból 's a' törvények jótéteményeiből, 's azért kénytelenek voltak a' kir. kamara általa alá menekedni; minek következtében subditi camerales lettek 's ezen pártfogásért szlettek bizonyos sommat, mely az akkori idők szelleméhez képest türelmi adónak vagy tolerantiális taksának czimezteték. A' törv. czikkely 2dik szakaszára nézve pedig megjegyze, hogy az 1840: 29. 's az ott említett 1791: 38. említi ugyan a' zsidók lakhatásánál kivételként a' bányavárosokat, törvényeink azonban csak azt rendelik, hogy a' zsidók bányákat ne művelhessenek, de a' bányavárosokban lakhatás tilalma schol föl nem található. A' türelmi adó-eltörlés iránt minden szónok egyetértvén, a' bányavárosokban lakhatás körül egy m. gr. a' gyakorlatot hozta föl, mely szerint némely megyékben statutumok által is kirekesztetvék, mint például Gömörben, min szónok igen örül 's a' nép is nagyon meg van elégedve ezen kirekesztés miatt, sok rosszul levén ez által megmentve, mellyek a' zsidókkal érintkezéstől elválhatlanok. Turóc megyét is szerencsésnek vallá főispánja, hogy keblében zsidó nem lakik. Ellenben egy gróf azt kíváná, hogy a' zsidók egész országszerte általános szabadsággal minden polgári jogokkal legyenek fölrüházva, mint annak bármely más polgárai; de miután ezt elérhetni nem reméli, a' RR. javaslatát egész kiterjedésben pártolja. Magában e' kívánatban elvontan véve egy lelkes gróf osztozott ugyan, miután lehetlen e' szerencsétlen nép iránt némi sympathiával nem viseltetni, de nemzetiség tekintetében illy idegen elem fölvetését veszélyesnek tartá. Neki kifejtett nemzetiség nélkül semmiféle előlépés nem kell, mert a' zagyva népnek tán több pénz lesz, de egy erős nemzet méltóságára soha sem emelkedendik. Alig mentünk által a' sirtól az élethez, 's már az egész zsidóságot akarjuk szívünkhez szorítani, noha nemzetiségünk még távol sem olly erős, hogy annyi heterogen elemet elbirhasson. Angliát itten mintául nem vehetjük, mert az angol roppant nemzetiségben a' zsidóság teljesen elenyészik, valamint egy palaczk tinta nagy tóba öntve épen nem éreztetik, míg egy kád vizet teljesen megront. Ha, ugymond szónok, én egy ladikban ülve két gyermekkel, mellyek közül egyik sajátom, a' hullámokat annyira látom dühöngni, hogy az egyik gyermeket kivetni szükséges, bár habozom az idegent kidobni, de végre mégis csak tulajdon gyermekemet tartom meg, ámbár tudom, hogy az ujságok azt közhírré fogják tenni. Minden illy kedvezés: a' nemzetiségen csorba, 's olly idegen osztály fölvetése, mellyben annyi intelligencia, szorgalom és pénz létezik, kétszeresen veszélyes. Jelenleg igaz, szilárdult már némileg a' nemzetiség, miután közügyeink honi nyelven folynak; törvényeink azon hozatnak 's fels. Urunkkal is azon szólnak, mi sok honfiamar annyi a' megnyugtató, hogy újra elaludni készül 's épen azért e' tárgy körül hátralépés nem szükséges; de még előre sem mehetünk, 's azért az elsőben fölszóltat m. gróf szerint, maradjunk az előbbinél. Ezen előadás egyik részét az előbb fölszóltat gróf oda célzónak vélvén, mintha ő a' zsidóságnak teljes polgárisodása által a' kifejlődő nemzetiség ellen törekednék,

ennek ünnepelesen ellenmond, hivatkozhatván e' tekintetben a' közvéleményre, miután a' nemzetiség miatt alig szenvedett valaki többet, mint ő. Noha nemzetiségünk még azon fokra nem jutott, mellynek elérését nálánál forróbban senki sem ohajtja; mégis azt igen nyomorultnak tartaná, ha az néhány nyomorult zsidó által illy nagy veszélybe hozhatnák, miután három századon keresztül annyi ellenséges behatásnak ellenállni volt képes. A' sirtól fölemelkedő zsidó törekedni fog inkább új hazája nemzetiségét minél inkább előmozdítani. — Erre a' másik gróf kijelenti, hogy az épen fölszóltat m. urnak nemzetiségünk előmozdítása körül bokros érdemeit senki jobban nem méltányolja, mint épen a' szónok; deugy látszik, mintha ő méltósága maga sem volna ezen tárgy körül tisztában magával, miután míg a' panszlavismus ellen minden erővel törekedik, addig egy más ellenséges elemnek kaput nyitni kész. Ismétli, nem olly erős még a' magyar elem, hogy minden más nemzetiséget elbirhasson vagy épen absorbeálhasson, 's különösnek találja ő méltósága eljárását, ki a' zsidókat egy részben protegálja, más részben nyomorultaknak bélyegzi; megköszönhetik valóban az illy pártfogást. Szónok jelenleg is, mint annyi más alkalommal nyilvánította, forrón ohajtja, hogy e' hazának minden lakosa egyenlő részt vegyen az alkotvány minden áldásiban, egyenlőt a' terhek viselésiben, 's mindenki büszke öntudattal mondhasza: neki is van hazája, de hogy a' tulliberalismus követelése miatt öngyermekét dobja ki a' ladikból, arra soha magát biratni semmikép nem engedendi. Méltóztassanak tehát magokkal tisztába jöni 's bár a' nagy lelkűség és philanthropia igen szép erények, szükséges mindazáltal hogy mindenek előtt józanok legyünk. Egy másik gróf sem találta helyesnek a' „nyomorult zsidó“ kifejezést, miután sok közülök egynél több nagy urat kifizetni képes. Ő is szeretné, ha annyi vagyon és intelligencia amalgamiroztatnék nemzetiségünkkel, de ezt a' zsidó jellemnél fogva lehetetlennek tartja, 's állítása bebizonyítására csak azon egy példát hozza fel, hogy ő egy igen gazdag és derék zsidó, ki Magyarországgal a' legnagyobb kiterjedésű kereskedési viszonyokban áll, felszóltá: vegye állandó lakását honunkban 's legyen magyar; mire ez válaszul adá: hogy nem teheti, mivel az ő nemzetisége európai nemzetiség. Illyen a' zsidó általában, 's azért annak amalgamiroztatását várni nem lehet. A' 3ik szakasznál egy m. főispán azt kíváná, hogy a' nemesi jószágot bíráló és jobbágyi vagy városi telket szerző zsidó maga fogja az eke szarvát és földjét hitsorsosival együtt mivelje; megmutatván szónok 's utána még többen is, milly zsarolásnak leendő majd kitéve a' szegény földművelő illyen zsidó hasznóbírlók által; de noha még két m. püspök is csak az 1840: 29. t. cz. mellett maradni kívántak: ő cs. kir. fens. mégis a' többség véleményét oda mondotta ki határozatul, hogy jelenleg is a' fölrírás valamint a' törv. javaslat a' mult országgyűlésen tett fölrírás elvei szerint történjék; a' mi pedig ezeken túl a' törv. javaslatban foglaltatik, annak kihagyására szólítottassanak fel a' t. RR. Mire az ülés eloszlott.

296d. ker. ülésb. oct. 1én elnökök: gróf Ráday Gedeon Pest, és Szemere Bertalan Borsod megyék követei: Jegyzők: Yukovics 's Palóczy; naplővivő: Botka. Hitelesített a) a' városi reformügyben a' 7dik üzenet, b) a' futóhomok miképeni megállása tárgyában a' tegnapi helyben hagyott törv. javaslat mellé készített üzenet, c) az egyházi adományosok törvényszéki elrendezése iránti üzenet, d) az egyh. tized iránti üzenet 's végre e) a' közséjjelegység tárgyában készített üzenet. — Napi tárgyalás alá pedig következett: 1) a' turmezei sérelem 's illyrismus érdemébeni válaszüzenete a' m. FRRnek. Az illy és panszláv mozgalmak elfojtására irányzott felírásban a' FRR. által javasolt módosítás első és utolsó részét a' RR. elfogadták, a' másodikat azonban, mint melly az egész országban mindenek előtt tudva levő, továbbá is meghagyták; a' turmezei sérelemre pedig ezuttal is több ízben kifejtett nézeteiket tartották meg. 2) Az orsz. sérelemek és kívánatok tárgyában a' 3dik üzenetre tett förendi észrevételek, 's 3) némely t. hatóságok által pótlólag előterjesztett sérelemek tárgyában a' 2dik üzenetre adott förendi észrevételek. Azon pontok fölterjesztésének elősegítésére, mellyek iránt a' két tábla közötti egyezség mindeddig meg nem történhetett, a' FRR. újabb felszóltatni fognak, ragaszkodván a' RR. előbbi határozatukhoz; Pozsega, Verőce és Szerém megyék sérelemei fölterjesztésére nézve pedig megjegyztetett: hogy azok a' mult országgyűlésen nem külön felírás mellett, hanem a' pótlólag beadott sérelemmel együtt terjesztettek föl. Végre fölolvastott Turóc megyének sz. kir. Körmöczbánya város ellen Felső-és Alsó-Turcsok helységek iránti határvil-

longásokból eredett sérelme és Körmöcz város elleni nyilatkozata. E' tárgyban azonban a' RR. az idő későre haladta miatt, miután ahhoz többen kívántak szólani, nem határozta 's a' határvilongási kérdések elintézése jövő ker. ülésre halasztatott.

234d. orsz. ülésb. a' t. RRnél oct. 1jén a' ker. elnökség beadá a' ker. hitelesített üzeneteket 's felírás és t. javaslatokat; viszont bemutattattak a' FRRtől átküldött viszonzüzeneteket. Ezek nyomán értesítettek a' RR., miképen a' katonai élelmezés tárgyáról készült üzenetben, a' katonai kihágások fekézése ügyében mult országgy. fölterjesztett t. javaslatra a' k. k. válasz kiadás szorgalmazása iránt tett felírás fölterjesztésében 's az országgy. költségek viselésében a' FRR. megegyeztek. Ezután a' városreform ügyében készített 7dik üzenet jöve tanácskozás alá; mielőtt azonban a' RR. annak tárgyalásába bocsátkoztak, G. m. követe az idő rövidsége miatt, más két megye pedig inkább mintsem a' főfelügyelőket elfogadná 's általa a' városokban a' constitut. élet kifejlődő csiráját elfojtatni engedné, küldöik meghagyatánál fogva az egész munkálatot letétetni kívánta; mi, valamint a' ker. ülésben, ugy ez alkalommal sem talált viszhangra. A' 89d. §nál elnök ő mélt. a' házbirtokosakra kiterjesztett polg. képességet akép kívánta megszoríttatni, mint a' külső birtokla megállapítottat; a' RR. többségének „maradjona“ azonban a' ker. szerkezetet meghagyta. Ugy a' főfelügyelők hatáskörét körülíró javaslatot is, kik ellen a' városi követe legnagyobb része még mindig ellenszenvvel szólal fel a' kevesebbseben maradt megyei követekek. Ellenben a' nm. kir. személynök kívánta, hogy a' főfelügyelők kinevezésére ő fels. korlátlan hatalom engedtesék. Máskor, ugymond, a' t. RR. mindig azt mondották, hogy a' szab. kir. városokat a' megyékkel hasonló állapotba kell helyezni; itten a' főispán, kit ő fels. korlátlan hatalommal nevez ki, teszi azon kapesot, melly a' monarchiai egység-fentartásra a' kormány és megye közt szükséges, a' kir. városoknál a' főfelügyelői hivatal felállítás eszméje a' főispánéval azonos, annál fogva itt is a' kinevezést hasonló módon kívánám eszközöletni. A' kijelölési jogra nézve pedig megjegyze, miképen a' RR. czélt akarnak érní, ne válaszzanak a' létesítést így nehezítő módokat, javaslat szerint a' felügyelő hatásköre annyira össze van szorítva, hogy az semmivé vált, én a' kijelölési jogot azon módon, mint a' megyéknél van gyakorlatban, kívánám a' főfelügyelők kezébe adni, mert kinek semmi jogot nem adunk, az semmi. Erre azonban válaszul adatott, miképen a' főfelügyelőkre igen fontos dolgok bízattak, ő lesz a' választó és közgyűlés elnöke, a' tisztviselőktől miképeni eljárásukért számot kérhet, ezek az elnöki jogok legszembikei, ezen jogokat a' nemzet többsége adta meg, hasonlóan van a' megyei választó és a' tanácskozó gyűlések szabályozásánál a' főispáni hatalom körülírva, 's ha a' városi rendezésből azért, mivel a' főfelügyelői korlátlan hatalom meg van szorítva, mi sem fog lenni, ha a' nemzet többségének kívánása elfogadást nem nyer, isten és ember előtt a' felelősség nem azon többséget, melly a' jelen szerkezetet javasolta, fogja illetni, hanem azt, melly a' polg. szabadságot szolgálásba helyezni akarja 'stb. A' nagy többség, mint említök, a' ker. szerkezetet tartotta meg. Ezután az egyetem tanítási 's gazdálkodási rendszerének or. gyűlés elibe leendő terjesztése tárgyában készített üzenet 's felírás javaslat, ugy a' gyorsírási tanítószék-felállítás iránt készített üzenet 's felírás javaslat, valamint a' Hrabovszky féle alapítvány kiczikkettetéséről szóló üzenet 's törv. javaslat vétetett fel, mindnyájára a' RR. „maradjona“ a' ker. szerkezetet változatlanul hagyván meg.

297d. kerületi ülésben october 2dikán a' Buccari városban felállítandó hajózási iskola iránti üzenet 's felírás javaslat hitelesítése után, napi rendre került Turóc megyének Körmöcz bányaváros ellen Alsó- és Felső-Turcsok helységek nézve törv. hatósági jog gyakorlatából keletkezett határvilongási sérelme. Voltak, kik e' tárgy elintézését orsz. bizottságra kívánták bízni, de szavazáskor azt 31 megye 17 ellen elvetette; ekép a' többség a' jelen sérelem fölött azonnal kívánván határozni, 42 megye 3 ellen az említett helységekben, mint mellyek Turóc megyébe kebleztetvék, a' törvényhatósági jog-gyakorlást Turóc megyéhez tartozónak nyilvánította; így a' sérelem elfogadtatván, a' többi közé iktattatni határozatott. Ezután a' hajózásgátló némely akadályoknak megszüntetéséről szóló t. javaslat kerületi tanácskozás alá. 1. §. A' t. hatóságok kötelesek az iránt intézkedni, hogy a' hajók vontatására szükséges utak ott is, hol hiányzanak, a' törvény-kihirdetés után azonnal elegendő szélességben megnyitvatván, mindenhol folyvást járható jó karban tartassanak. 2. §. Az e' vég-

re szükséges munkálatokra a' (T) t. cz. által szabályozott közmunkák fordíthatók. 3. §. A' vonatúttak szélességét körülményekhez képest az illető t. hatóság a' 19 §. értelmében határozandja meg. 4. §. A' vonatúttakra szükséges tért az illető partmelléki birtokosak ingyen átengedni tartoznak; mennyiben mindazáltal az illy földtér - átengedés által egyes birtokosok mások fölött aránytalanul károsodnának, ezek kárát az illető határbeli minden birtokos az 1836: 25. t. cz. által kijelölt szóbeli summás uton aránylag pótolni köteles; urbéri tartozékokra nézve pedig az urbéri szolgálatok 's adózások csökkentésének is helye lenne. M. m. követe ez utóbbi Snál megemlité, mikép nem látja helyesnek, hogy a' törvényhozás az országgyűlés végnapjában, midőn még annyi fontos teendő van hátra, a' hajózásról kíván intézkedni, 's vonatúttakat akar erre nézve kiszabni minden kárpótlás nélkül; szóló kívánta, hogy ha a' RR. erről csakugyan kívánnak rendelkezni, a' közönség használatára rendelt vonatúttakért a' birtokosok 's egyeseknek leginkább olly helyeken, hol a' gyakori vízáradások és vízmosások miatt a' vonatúttakat nem lehet egy helyen állandósítani, hanem minduntalan különböző helyeket kell a' vonatásra alkalmazni, kárpótlás adassék annyival is inkább, mivel ez az igazságszeretet és méltányosság igényli. Az utána szóló tiszamegyei vezérszónok pedig mondá: eddig házánk legméltányosb panasza, hogy kereskedésünk nincs 's természetvénynket eladni nem tudjuk; nekünk tehát legfőbb kötelességünk azon kevés kereskedést, mely nálunk éledni kezd, az egyes birtokosok vagy tisztviselők zsarolásaitól megörzeni, mert ha ezt nem tesszük, akkor vízinken azon egykét hajó mozoghatását is meg akadályoztatjuk; hijában építünk akkor vukovár-flumei vasutat, mert az ország belkereskedése ez időig csupán vízre levén szorítva, ha itt a' hajózást bizonyos felállítandó zsarlásokkal gátolják, jó haszonnal kevés gabnát szállíthatunk majd a' flumei kikötőbe. Egyébiránt itt semmi újról nincs szó; erről már törvényink is rendelkeztek 's a' h. tanács ez időig hasonló rendeleteket hozsátott ki, ha ezek ellen valahol más gyakorlat létezik, az nem más, mint törvényelleni visszaélés. M. követe nek azon állítása, hogy sok helyen a' víz ága medrét változtatja, itt alapul fel nem hozható; mert ekép azon helyeken a' vonatúttat a' víz - szabályozásig kijelölni lehetlen, ezt pedig bevárni nem egyéb lenne, mint a' vizen kereskedést akadályozni. Különbön azon helyeken, hol a' víz medrét változtatja, a' földbirtokos azon helyet, hol a' folyam megszűnt, az új mederért kárpótlásul nyeri, 's így az ellenvetés tekintetbe nem vehető; ellenben figyelembe kívánom vétetni azon helyeket, hol hajózó folyam van, mert vajjon termékeik eladásában nem azon községek legszerencsésbök é, mellyek országutak vagy folyóvizek mellett léteznek; az igazság tehát úgy hozza magával, hogy azon helységek, mellyek a' kedvezésben részesítve, némi terhet is viseljenek. Ugyan volt é valaha, hogy midőn valamely helység mellett országút építetett, ott valaki expropriatit követelt volna? én azt tudom, hogy soha, csupán a' vasutakra nézve rendelte ezt az 1836: 25. t. cz., mégpedig azért, mert a' vasutavállalkozó társaságnak a' vasutépítést az ország bizonyos föltételek mellett engedte át, itt bizonyos mérsékelt utbér fizetetik; ezért látta szükségesnek a' t. hozás, hogy a' vasutra szükséges földtér megváltassék, de a' hajózásra, ide nem értvén a' karópénzt, eddig sem létezett legkevesb vám, 's úgy vagyok meggyőződve, ha ma felállítjuk a' megváltási eszmét, azon csekély kereskedés is, melly most létezik, azonnal megszűnik, annál fogva kívánom, hogy a' törvényhatóságok által a' vonatúttakra a' t. javaslat szerint minden megváltás nélkül mindenütt a' szükséges tér jelöltessék ki. Egy kárpótvédéki m. követ a' kárpótlás nélküli kényszerítéssel a' birtoktulajdon szentségét látja megsértve, ezt kimondani a' t. hozásnak igen veszedelmes 's azért a' vonatúttak kijelölésére az 1836: 25d. t. cz. alkalmaztatni kívánta; mert a' közhaszn előmozdítására egyes birtokosok kárt nem szenvedhetnek, 's ingyen tőlök birtokaikat a' közállomány el nem veheti. Erre ismét választott, miképen kárpótlást itt nem képzelhetni, mert, például Csallóközben igen gyakori vízáradások miatt a' vonatúttak szüntelen változnak, a' kibecsülésnek, mellyet alig használhattak a' vonatásra 1 — 3 hétig, vége hossza nem lenne. Ezen helyeken a' t. hatóság eddig is minden kárpótlás nélkül jelölte ki a' vonatúttat. E' vidék többnyire homokos levén, a' gőzhajózás által sokkal nagyobb károk okoztatnak, a' nélkül, hogy az illető birtokosok kármentesítettének. Mondatott tovább, hogy ha itt kárpótlásról van szó, akkor alapról is, honnan az fizetetik, szükséges gondoskodni, e' részben tehát a' finansialis választmány munkálata tárgyalását bekel-

lene várni. Mások ellenben a' fentlevő vonatúttakra az eddigi szokást fentartani 's csak az ujdona kijelölendő vonatúttakra kívántak kárpótlást határozni. Végre a' nézetek elágazása miatt szavazat által 28 megye 21 ellen a' javasolt szerkezetet tartotta meg; a' kisebbségben maradt megyék: Sáros, Szepes, Bereg, Ugoesa, Máramaros, Nyitra, Soprony, Trencsény, Vas, Nógrád, Liptó, Somogy, Veszprém, Baranya, Fehér, Esztergom, Mosony, Tolna, Árva, Bács és Szerém.

235d. orsz. ülésb. a' t. RR. n. oct. 2kán; fölvetett a' büntetőtörv. könyvi javaslatnak büntőrendszeréről szóló III. része iránt készített 5d. üzenete a' FRR. nek, melly minden észrevétel nélkül helyben hagyatván, a' FRR. hez a' többi következő tárggyal átküldetni rendeltetett. Továbbá tárgyalás alá került az egyh. adományosok törv. székéről szóló törv. javaslat. A' nm. kir. személynök csupán az urbéri viszonyok elintézésére kívánt szoritkozni, nem látván jelenleg szükségét annak, hogy az egyh. adományosok törv. székci elrendeztessenek; ha időnk volna, ugymond, sokkal szükséges és hasznosabbnak vélném a' megyei törvényszékek elrendezését. A' megyei követekekről pedig megemlített, mikép az orsz. gyűlés sürgetős teendői közt leginkább csak azok részire kellene orvoslást szerezni, kik panaszkodnak, mivel az egyházi adományosok közül egyedül a' torontáliai folyamodnak, miből nem következik, hogy minden praedialistai törvényszék elrendeztessék; de az majd teljes lehetetlen is, azoknak nem levén ollyan fundusok, honnan fizetéses tisztviselőket tarthatnának. Mire megjegyeztetett, mikép ezen eszme nem új, hanem a' RR. táblájánál már mintegy 12 év előtt megszületett, 's midőn a' RR. ezen törvényjavaslatot pártolják, csak a' mellett nyilatkoznak, mi már rég ezelőtt el lön fogadva. Ezenfelül T. megye követe még azon fonák állást, mellyben a' zágrábi püspök adományos nemesei léteznek, elősorolta, 's annak orvoslása végett a' törv. javaslat megtartása mellett nyilatkozott, mit a' RR. nagy többsége meg is tartott. Ezután a' nemnemesek hivatalképességéről szóló t. javaslat jöve szönyegre. Erre nézve a' nm. kir. személynök előadá, mikép erre nézve az utolsó napokban illy nagy változtatásokat tenni nem látja czélszerűnek. Tudom én, ugymond a' nm. elnök, hogy ezt hazánk kifejlődése igényli, 's az egész civilisált világban mi vagyunk utólsók a' hivatalképességet mindenkire kiterjesztők, azonban ennek mostani elhatározását nem látom hasznosnak; én sem tartozom azokhoz, kik ezen kérdés multhatlan kifejlődését által nem látják, és szivemből így ohajtom annak minél előbbi megtörténését, de az országgyűlés jelen stadiumában nincs nagy reményem annak létesítéséhez, mert elhatározására, minthogy ezen kérdés egész constitutionalis helyzetünket megfogná változtatni, elegendő időnk nincs, míg máskor siker koronázta volna; különben is ezen fontos ügy vagy kiképezett vagy meghonosult elv a' hazában, 's mint illyen jóvendőséggel bír; most azonban a' képezhetlenek nagy tömege közt könnyen elmaradhat, mi az ügynek igen ártalmára lenne; annál fogva ohajtanám, ha a' t. RR. ezen törv. javaslattal ez alkalommal fölhangynának. Több föl szólalt megyei követe a' törv. javaslatot nem pártolta, ezek közül némelylek csak némelylek megyei hivatalokra, a' bíróiakat kivéve, kívánták a' hivatalképességet a' nemnemesekre kiterjeszteni. M. megye ősz követe pedig megjegyzé, mikép elég pálya van a' nemnemeseknek fenhagyva, mert ők az egyh. rendnél és katonaságnál a' legmagasb hivatalra is alkalmazhatatnak, 's b. Mások ellenben a' törvényjavaslathoz azért nem járulhattak, mivel a' hivatalképességet általánosan kívánták kiterjeszteni. K. m. követe mondá, annyira igazságos ezen ügy, hogy elene legkevesb okot sem hozhatni; a' nm. elnök sem tett ellene más ellenvetést, mint, hogy ezen tárgyat előbb kellett volna fölvenni; de azt hiszem, hogy ki az orsz. gyűlés folyamatát kezdettől a' jelen időig figyelemmel kísérte, meggyőződhetett arról, hogy ezen tárgyat a' RR. táblája nem azért halasztotta el ennyire, mintha annak életbe jutását nem akarta volna, hanem mivel mindig systematicus munkák voltak tanácskozás alatt, ez pedig az indítványok közt állván, onnan kiszakítani nem lehetett. Igaz ugyan, ezen tárgy egyike a' legfontosboknak, mellyek ezen orsz. gyűlésen előkerültek, de azért törvénybe iktatására semmi hosszúság fontolgatás nem kívántatik, az egész kérdést néhány perc alatt, csak akarat, jó szándék kell hozzá, befejezhetni. Egyébiránt midőn ekép a' nemnemeseknek a' hivatalképességet megadom, meg nem nyughatom a' törv. javaslat szerkezetében, hanem nyilvánosan betétni kívánom, hogy az országban született vagy meghonosult keresztényen lakos nyerhet csak hivatalképességet; ezt azért kívánom, mert küldöm idegeneket és izraelitákat semminemű közhi-

vatalra nem akarnak alkalmazni. Az utána szóló megyei követ igen sajnálja, hogy a' nm. elnök ezen tárgynak ez uttal biztos jóvendőt nem jósol, holott a' FRR. a' városi szerkezetben 's megyei tanácskozó és választó gyűléseket szabályozó törv. javaslatban ezen elvet elfogadták, 's a' nemnemeseknek a' legfelsőbb bírói hivatalokra alkalmazhatáshoz járultak; nem látom tehát által, miért találhatna ellenzékre, midőn a' nemnemesekre, a' közigazgatás ágaira nézve is, a' hivatalképességet kiterjeszteni kívánjuk. Egy más megyei követ pedig álláta, hogy a' kormány lassu munkássága miatt sokkal korábban kellett volna e' tárgyhoz fogni, mert ugymond 17 hónapja ittelünknek 's mit nyertünk eddig? a' horvátországi követekek megengedtetett, hogy most diácul, de jóvendőben a' magyar országgyűlésen magyarul szólhassanak, 's a' religionarében két kis resolutiot 's b. Ezen törvényjavaslatnál nincs egyszerűbb törvény, annak elvégzésére 5 perc idő is elég; engem ugyan ki nem elégít, mert általában minden hivatalra kívánom a' nemnemeseket alkalmazni, de ha el nem érhetem, akkor kénytelen vagyok ezt elfogadni, mit elfogadnunk kell, ha csak minmagunkat 's az emberi jogokat megtagadni nem akarjuk, mert hiszen mi is miből lettünk másból, mint nemnemesekből, mert akkor midőn isten az embert teremtette, nem volt ns, különben is mi a' czeheket eltörölni akarjuk, pedig ezt hogy tehetnők más-kép igazságosan, ha azon falat, melly nemes és nemnemes közt a' hivatalviselhelésnél létezik, le nem rontjuk, mert ez a' legdurvább czéh, mit ez életben ismerék, hogy a' hivatalviselésre nemesi ágyból születés kívántatik; pályázzon az ész az észszel, ekkor a' közjólét előmozdítatni 's vele a' közállomány nyerni fog, ellenben minél kisebb térre van a' működhetés szorítva, az annál kevesbet fog haladni, mert a' középszerű eszű, bármilyen ágyból nyerje származását, csak középszerű marad. 's b. Illy nyilatkozatok után a' többség a' kerületi szerkezetet elfogadta, a' k. módosítással, hogy az országban megszületett vagy meghonosult törvényesen bevett vallásu nemnemes lakosokra terjesztetik ki a' hivatalképesség. Hasonló módosítást nyert a' birtokképességről szóló t. javaslat, mellyet a' többség a' kisebbségnek minden ellenzése mellett is megtartott. Végre a' futóhomok miképen megállásárul szóló üzenet 's t. javaslat vétetett föl, mellyre legkevesb észrevétel sem levén, a' kerületi szerkezet változatlanul hagyatott.

236d. orsz. ülésben a' m. FRR. n. oct. 3kán, országbíró ő exclja elnöktele alatt, köziratra bocsátatának köv. irományok: főrendi válasz a' zsidók állapottjáról; rendi üzenet a' nemnemesek hivatal- és birtokképességéről; 5d. rendi üzenet a' büntőrendszeréről; üzenet az egyh. adományozók bíróságáról; üzenet Hrabovszky alapítványáról; üzenet a' tanítási rendszeréről 's végre a' gyorsírás gyámolításáról. Napirenden volt a' k. városok elrendezése tárgybani 7dik rendi üzenet, a' főfelügyelői szakaszokat megelőző pont rövid nyilatkozatok után elmullozva, a' nm. tábla előbbi nézetei mellett maradt. A' főfelügyelő kérdése hosszúságos és heves vitakozásokat idézett elő, mellyek azonban egy köztiszt. grófnak nagy megindulással tartott beszéde után elájulása alatt hosszabb időre félbenszakasztattak méltó rómüléssel töltetvén el az egész nm. gyűléseket a' nagy hazafi vesztélyén, mellyet azonban a' haza nem-tője, hála a' Mindenhatóknak! eltávolított.*) Az egész jelenet kétségteleníté, milly kincsnek tekintik hazánk minden osztályai 's felekezetei e' nagy honpolgár életét, mellynek megtartásáért számtalan fohász küldetik az élet és halál urához. A' pontra nézve a' FRR. előbbi nézeteinél maradtak, valamint az üzenet többi szakaszira nézve is. Ez ülés részleteit jóvendő számunkban.

208d. ker. ülésb. oct. 3kán, hitelesített a) a' házonszenvi gyógymód-tanítószéknek az egyetemben leendő felállítása iránti üzenet 's b) felírás-i javaslat; c) a' jobbágyok által szabadon gyakorlandó sóarulás tárgyában készített 2dik üzenet, d) az 1840: 25 t. cz. felvilágosításairánt gr. Batthyányi Kázmér és Gusztáv pereiro nézve készített üzenet. Ezután tárgyalás alá került: 1) a' katonai kibágások iránt 1810d. apr. 30kán fölterjesztett t. javaslat tárgybani felírásra nézve átküldött válasz üzenete a' m. FRR. nek. A' RR. Szepes megyére hivatkozást a' felírásban tovább is azon oknál fogva megtartották, mivel az illető megye követe az ott elküvetett tényt hivatalosan jelentvén, azt kétségbe nem vehetni. 2) Az

*) Köztiszt. nagy hazánkija a' főd. táblai ülésben, tartott beszéde után, szokott módja szerint fel 's alátépdelvén ülőhelyénél hirtelen elájult 's lerogyott. Tüstinti segédkezek ápolása által azonban még ott néhány perc mulva föllesztetett, 's előbb a' nádori termekbe, innen pedig saját szállására vitetett. A' körülte levő orvosok a' honnak drága élet hogyan léte iránt kérdező számos részvevőnek nemesak megnyugtató választ adtanak, hanem másnap, mint hitelesen értesítettünk, az ülésben is megjelent. Isten tartsa meg a' magyar nemzetnek ezen főszólópát olly korban, melly rendkívüli észtehetséget 's polgári erényeit olly nagy mértékben igényli!

országgyűlési költségek iránt tett förendi válaszüzenetre a' RR. megegyeztek a' n é l k ü l , hogy az 1655: 37. és 1715: 47. t. cz. fesszegetésébe bocsátkoztak. 3) A' katonai élelmezés és szállásosztás tárgyában kiküldött orsz. választmány jelentése iránt tett válaszüzenete a' FRR-nek, erre is megtörténvén az egyezés 's ezen három rendbeli tárgyra az üzenetek még ülés alatt megkésztetvén, hitelesítették 's mai orsz. ülésbe beadatták. Továbbá a' hajózást gátló némely akadályok megszüntetéséről szóló t.javaslat fölött tegnap megszakadt tanácskozás fejeztetett be. Miután a' RR. által tegnap a' 4. első §§. megállapították, a' többi pontra, melyek leginkább az előbbiekre alapították, semmi nevezetes vitatkozás nem történt, 's ezen t.javaslat Cs. m. indítványára a' mintegy 360 hajós által beadott folyamodvány az orsz. ülésbe vétetni határozatott, onnan hiteles tudomásszerzés végett a' FRRhez átküldendő. Ezen tárgy befejezte után mielőtt a' RR. a' napirendre tűzött finansialis választmány munkálatait fölvetnék, T. m. követe az orsz. védegyelet folyamodását mint igen sürgetőst tárgyat, mivel az egyletnek jövő vasárnap lesz közgyűlése, fölvetetni indítványozta. Egy m. követ, ámbár az egyesület üdvös czélját 's az országra nagy hatását megismerte, de ez alkalommal a' folyamodványt mellőzteni kívánta, mivel, ugymond, sokkal fontosb tárgy áll szőnyegen, semhogy azt halasztani lehetne; különben is ezen folyamodványra mást nem határozhatunk, mint hogy a' közgyűléstársasra a' terem, mely már multkor átengedtetett, átadás-sék; mert mi a' statutumok vizsgálatába ha bocsátkozni kívánánk, arra több napot kellene szentelni, ezt pedig még azon oknál fogva sem tehetjük, mert az egylet még nem is alakult meg, 's úgy hiszem, hogy mihelyt az privát körből kilép, czélját elhibázza. Mire egy más megye követe eladta, mikép T. eladása indítványának nem is tekinthető, mert ezen folyamodvány fölvetését, midőn a' RR. a' terem átengedték, elhatározták. Az egyletnek, midőn alapszabályait a' RR. elibe terjesztette, más szándéka nem volt, mint hogy lássák a' RR. minék pártolására hivatnak fel, tudják mi ezéla alakult a' társaság, mely eszközökkel kívánja czélját érni; ez sem rossz-lásnak sem helyeslésnek tárgya nem lehet; minélfogva a' RR. táblája a' statutumok vizsgálatába nem is bocsátkozhatik. Azzal, hogy a' társaság ideiglenes elnöke ide folyamodványt nyújtott, feladása körét túl nem hágtá, a' teremem felül nem két egyebet, mint hogy az ország az egylet iránt rokonszenvét nyilvánítsa azon társaság iránt, mely mindazon elvet hordja magában, miket a' RR. a' harminczad tárgyalásakor nyilvánítottak. A' fen kifejtett elv nyomán mondatott még, mikép a' társaságra ezen tábla a' helyeslést már akkor kimondotta, midőn közgyűléstársasra a' terem átengedte, mert ha látták volna a' RR., hogy ez a' status czéljaival ellenkezik, akkor a' terem nem engedtetett volna át. 'stb. Találkozott ellenben néhány, kik a' tárgyat ezuttal mellőzteni kívánták, míg Cs. m. javaslatára, azon végzés hozatott, mikép a' RR. a' folyamodást, melyben a' nemzeti közipar előmozdítására czéloztatnak intézkedések tetetni, hazafülig méltányolják, 's az egyletnek a' terem átengedik. Végre a' finansialis választmány munkálataiból, a' hi elintézettről szóló javaslat vétetett fel, ezelőtt azonban a' fizetésre nézve némi általános eladások tétettek, melyeket jövő alkalommal.

236d. orsz. ülésb. a' t. RR. n. oct. 3kán, tanácskozás alá jött az egyházi tizedről szóló t.javaslat; többen voltak, kik minden kárpótlás nélkül sürgötték az egyh. tizedet általánosan eltöröltetni, a' többség azonban a' ker. szerkezet megváltoztatását kívánta, a' 2 for. megváltást díjat keveselvén; minélfogva a' módosítás megtételére a' t.javaslat a' kerületi ülésbe visszavitetett. Ezután a' mai kerületben hitelesített munkálata, ugy a' Bucseri városban felállítandó hajózási iskola végett készített üzenet 's felirási javaslat kerültek elő, melyekre észrevétel nem tétetvén, a' ker. szerkezet mindnyájára meghagyatott.

Szatmári közgyűlés sept. 9kén. Bocssáson meg a' türelmes közönség, melyet közéletünk hányatásával annyiszor untatunk; bocssáson meg a' magyarok istene, hogy annyiszor ismételt borházba illő czivódásinkat „közgyűlésnek“ merészljük még keresztelni, 's ennek jegyzőkönyvet adunk, melynek fején elmondjuk, mikép egybegyűlünk az ország közjává, megyénk boldogságát előmozdítani. Hijányzik ehhez egyfelől akarat, más felől még a' remény is. Minden kérdés pártkérdés nálunk 's közel vagyunk a' kétségbeeséshez, ha látjuk, mikint a' haza legfontosb ügyei pártczélokra dolgoztatnak fel. 'S ha ki olly szerencsétlen, hogy hallgatnia nem szabad és szólnia kell, ellenállhatatlan sodortatik azon örvénybe, hogy szent ügyet, melyért keble hevül, pusztán pártszempontról tárgyaljon; mert rég kiköltözött kebleinkből a' hit, hogy okokkal ellenfeleink meggyőződésére hathassunk. Mi természetesb tehát, hogy a' nagyszerű tárgyak is kezeink közt tárgyalás közben határtalanul elsilányulnak. Ez képe országgyűlési kérdések tárgyalásának nálunk. — E' gyűlésen az eskütszékke kerültek elhatározó vitatás alá. Tuduk, hogy meddő a' tér, mellyen állunk, mert e' kérdésnek most jelenje nincs, jövője hála az égnek, nem tőlünk függ. Azonban, mint fenebb mondtam, nálunk minden kérdésnek saját szerű története van. Így ennek is. Tetszett t. i. a' követnek közelebbi országos ülésben az eskütszék ellen szavazni. Ez ellen semmi szónk, mert a' követnek, kinek szatmári utasítás adatik kezébe, isten a' bírja.

Nem azért pedig, mert utasítása nincs, de mert utasítása van, mellybe a' pártok ha egyebet nem tehetnek is, legalább buvóhelyekről okosan gondoskodnak. Eskütszékke iránti utasításunknak azonban még különös fatuma is volt, mi ebből áll: A' megye elvileg azt pártolá; de az eskütszékességet categoriák szerint jelelé ki, olly kiterjedéssel azonban, hogy még az eke szarvától sem vonakodék elemeket az eskütszékhez vonni. Mi volt természetesb, mint hogy a' követ első tárgyaláskor határozottan az eskütszék mellett nyilatkozott 's most már ugyanazon utasításból ellene, és ezért kelle egy napot nehéz küzdésben eltöltenünk. A' tárgyalás e' miatt nem forgott a' kérdés elvének terén, de követ-roszolás 's követigazolás körül. Iliában kísérték meg néhányan elvonni e' teréről a' tanácskozást 's megfejteti, hogy a' követnyilatkozatban hibát nem keresnek, semmíg mellette, sem míg ellene szavaz, azt pedig hogy ugyanegy alaptól igenlő 's tagadó szavazatot adott, nem látják most helyén tárgyalni. Vége az 5 1/2 órai éles küzdésnek az volt, hogy az eskütszékben sorshuzást elvetették, 's a' követ szavazatát 36 szó 33 ellen helybenhagyá. Meg kell azonban e' többséghez még azt is jegyeznünk, hogy ennek előállítására az egész patvariának insurgálni kellett 's az illető főnökök nem kis munkásságot fejtettek ki 's az eredvény józanabb gondolkozásu conservatívek itélete szerint is egy nevezetes uriember előszokolása volt. Még a' bányászati ügyben adunk néhány fontos elvet utasításul és kimondók, hogy a' két tábla közt még álló különbözőségeket a' bányatörvény tárgyában olly lényegesnek nem találjuk, hogy miattok azoknak meghozása akadályoztassék. Kedveltebb tárgy követte ezt, mely a' municipális élet legszomorítóbb kőpét idézi elő. A' másod alispán ugyan is szóval vádolja a' számos közi járás főszbiróját, hogy az bizonyos törvényeségi itéletért őt gaz elnökönek nevezte, és az itélet végrehajtását megtagadta volna, 's ezért elégtételt kér. Vádját az ügyvezetett felperes följelentésén alapítván. E' két tisztviselőnk örökös tusában él egymással 's most első közgyűlésünkre hozá baját. U. B. vizsgálatot sürgöttet a' vádolt főbíró ellen, azonban talpra állott felekezete ennek és szót kért a' vádolt is. Elmondá a' bopanaszolt főbíró, mikép ő vevén a' törvényszék itéletét, azt azonnal kötelessége szerint végrehajtani kiment, de az alperesnek semmi vagyona nem lévén, sem a' felperes semminemű vagyonát kimutatni nem tudván, a' felperesnek elégtételt nem szerezhetett. Ezzel bezárta hivatalos eljárását. Ezután barátai körébe jöven a' felperes is (egy öreg ügyvéd) és szóba hozván a' pört, vélekedését nyíltan elmondá, mi ebből áll: elmondtam hogy ügyvéd urnak keresete embertelen, én voltam az igazságtalan kereset első bírja, a' forrás, mellyből a' követelés támadt, maga piszkos, bebizonyítva sincs, ügyvéd ur a' törvényszékét gazul megcsalta, mert a' pörhöz itélet után két új okiratot csatolt és a' törvényszék vagy tudatlanságból vagy rossz akaratból nem tekintve az első bíró által beadott pörre, a' keresetet az új okiratokból ítélte meg. It a' pör t. Rk. — az első pörnek csak egy csatolványa van. Ime a' felhívott két okirat, keltének ideje későbbi mint az első bíró itélete. — Itéljen kiki az eljárás és szavaim felől. Nem jó tudni a' közönségnek, minő nyilatkozatok követék e' felvilágosítást, mert nem jó látni: mi hitelben áll nálunk a' törvényszék eljárása, nem jó tudni, mi mindent hisz felőle a' publicum; azért csak végét mondom el. A' Rdek nem helyeselték a' főbíró közgyűlési nyilatkozatát, mi azonkívül történt, ahoz semmi közük. Volt még egy nevezetes tárgya közgyűlésünknek. A' berenczei közbirtokosság folya módok mult közgyűlésen a' megyéhez, mellyben Szamos szabályozására az 1840ik Xd. t. czikk értelmében küldöttséget kér. Akkor a' küldöttség megadaték. Most ennek jelentése olvastaték föl. Előttünk hevert 4 rendbeli földabrosz, minden viszony kifejtve 's a' szabályozás ellen érdemileg mit sem lehet mondani. Föltámadt azonban a' feltékenység 's az önerővel szabályozást meg kellett elvben dönteni azon egyszerű okból, mert a' megye urai még mindig közerővel szabályoztatnak magoknak. Az illető birtokosakat megkínálták szomszédi egyezkedéssel, ezeknek azonban elv-kimondás kellett, hogy jövőre nézve a' dolog tisztában legyen. Hosszsan vitattaték a' törvény értelme 's mig a' mult gyűlés a' Tiszaszabályozás kérdésében a' törvényt tisztán magyarázta, sőt ennek folytában Berenczére nézve a' küldöttséget kinevezte, most tagadta hogy lehessen ez uton (önerővel) folyót szabályozni. A' tanácskozás fellette ingerült volt, mert az illetőknek önérdelkségük, a' törvényesség, közerőnek törvénytelen használata szemőkre vetetett, 's azon igaztalanág is, miszerint magok megszégvén a' törvényt, mást sem engednek törvény szabta jogokkal élni, hogy ez által példa adatván

a' törvény-ellenes létről le ne utasitassanak. Mi legkeserítőbb 's kifakadásokra szolgáltatott alkalmat, az volt, hogy mivel egyik folyamodó főbirtokos kijelenté, mikép a' nm. h. tanácsot várja e' törvény-ellenes határozat orvoslását 's fel fogja mutatni a' megye e' tekintetben eljárását 's megfejteti az indokokat is, mikből ez ered; azonban itthon is nyilván mindent elkövetni, hogy a' közerővel szabályozások megszüntessenek; e' miatt a' határozatban nem akarák a' megtagadás okát kimondani, hanem mellékes okokat kerestek, hogy így a' h. tanács figyelmét félrevezessék. Végre csakugyan betétek a' végzésbe, hogy a' k i v a n t szabályozásra az 1840ik Xik czikk nem alkalmazható. E' kérdés nálunk azért is fontos, mert alig tevő Berencze az első lépést, már is több szomszéd falu birtokosai küldöttségért folyamodtak 's ez uton a' Szamosszabályozás sebesen végrehajtható leendne magányosak erejével. — Isten ójon meg minden testvér megyét hasonló állapottal, hol a' törvényt a' hatóság mindannyiszor félreteszé, a' hány-szor az egyesek ferde érdekét fenyegeti. Ez állapot nálunk a' túrheltenség culminatioját érte el 's változnia kell minden áron. X.

Szatmári közgyűlés (rendkívüli) sept. 26kán. Pestmegye körlevele még a' közelebbi gyűlés végnapjaira megérkezék 's — becsület megyénk józanabb conservatívainak, hő pártolókra talált elannyira, hogy elvben el is fogadtaték, midőn épen az orsz. pénzügyi választmány munkálata megérkezék. Felfüggeszté ezért a' kis számból álló gyűlés további intézkedését 's rendkívüli közgyűlést rendelt a' fontos kérdés együtti megoldatására. — Eljött a' kenyértörés napja. És a' megye, mellyet az adózás kérdése éveken keresztül forrongásban tartott, melly e' kérdés örve alatt annyi vért áldozott, melly egy ezelőtt nem ismert hatalmas igaztási szert első hozott napfényre, megadá most magát minden ellenzés nélkül köz felkiáltással 's közmegnyugvással. Szolgáljon ez tanuságul mindazoknak is, kik saját nem akarásukat olly igen szeretik a' megyei izgalommal pállástolni. Nem létezik izgalom a' megyékben, ha hallgatnak az ámitók, kik a' legszentebb ügyet saját érdekökben ferde czélokra zsákmányolják ki. Ime gyűlésünkben jelenvoltak köznemesek is, ezek közt genesiek a' „nem adózunk“ sereg eleje; de mivel nem volt igaztató, végig hallgatták a' megyei választmány készsleges ajánlatát, az ösiség bukását 's a' esendet és köz helyeslést semmi ellenző nesz nem szakítá félbe. Sőt emelkedék egy szót, melly az ajánlás terhes létét, a' nemzet pénzellen állapottát 's a' meglehetősen gyanúsított színben fejtegeté, minden következtetés nélkül, az elfogadó határozat közakarattal kiáltaték ki. A' megyei választmány még f. hó 23kán egybeült 's a' pénzügyi orsz. választmány munkálatait részletes vizsgálat alá vette. Ezen munkára megjelentek a' conservatív fel minden hatósabb szóvezetői 's a' másik félből néhány tag. Elvül ugy látszik, mintha a' haladók a' létesíthetőség igényei mellett következtetesen a' majusi közgyűlés eseményeihez, azt tüzték volna ki maguknak, hogy most is az állapotásban a' pártok közmegnyugvását 's ez által nem a' többség határozatát, de közmegyegezést keressenek. E' czél természetesen kö l e s ö n ö s közeledést parancsol, mennyiben ez elvek veszélyeztetésén kívül történhetik. Így volt ez most is. Alapja a' választmányi vizsgálatnak a' pénzügyi orsz. munkálata volt, mellyben a' Tenállo jogok 's feltékenységek iránt annyi ovatosságot láttak, hogy legelsőben is kimondák utasítási elvül, mikép o' munkálata sikerét annyira ohajtatónak vélik, hogy tendő észrevételeiket egyáltalában, sine qua non' feltétel gyanánt nem kívánják tekintetni; igyekezék azért a' követ nézeteiknek elfogadást eszközölni, de ha kisebbségben maradna, ne áldozza fel a' sikert kifejtett nézetinknek. Ezen elv után, melly a' választmány egyhangu véleménye volt, könnyű lóna' tovább munkálás. Következett a' közös 's aránylagos teherviselés elvének alkalmazása az évenként ajánlott 3 millió iránt. Ohajtott volna ugyan a' választmány, hogy az elv, mellyet a' majusi közgyűlésben e' megye is magáéva tett, az országos munkálataban valódi alkalmazásra is talált volna; de erre kilátása esőkkévé, jobbnak látá, hogy az adózók ez uttal pénzbeni hozzájárulástól mentessenek föl 's közzállalatokhoz terheiket csupa közmunkában teljesítsék; e' miatt közmunkákban illetőségek ehézképest módosítottassék. Ezután átnézte a' választmány az orsz. munkálataiban javasolt vállalatokat, mikre né z v o következőkban tért el a' munkálatai véleményétől: a) A' pest-bécs közti vasut-vonalra nézve nem tartá méltányosnak, hogy parallelák elleni biztosítás és kamat-garantirozás együttadassék, ezeket tehát alternative szorétné ajánlani, mennyiben egyik a' másikkal pótléka a' vállalkozás biztosításában; azon esetre is, ha a' paral-

lelak elleni biztosíték megadatnék, ez csak azon kikötéssel tételessé, hogy ha az országgyűlésnek jövődjére a jobb part érdekében tetszenék e' föltételtől elállni, azt méltányos kárpótlás mellett a' kiszabott idő előtt is lehessen. Ezt igazságosnak tartották a' jobbpárti megyék érdekében kikötni. b) A' fumei vasutársaság ajánlatát azon buzgó elismeréssel fogadták, mellyel e' társaság igényei szemben a' középponti vasutársaság ajánlatával olly méltán érdemel. Csak azt ohajtották mindezen vállalatok ellenében még kikötni, hogy ha netalán a' kereskedési viszonyok ezen vasutakon fizetett vámok teljes megszüntetését parancsolnák, szabadságában álljon az országnak a' még hátralevő évek kikötött hasznainak lerovása mellett a' társaságtól bármikor megváltani. c) A' pestszegedi csatorna tervének kidolgozása mellé ohajtanák, ha tekintetbe vétetnék két csatorna-vonal, egyik Pest és Szolnok, másik Szeged és Baja közt 's e' két csatornát szeretnék a' pest-szegedi helyett, mert ez által a' Tisza 2 külön vidéken köttetnék össze a' Dunával 's a' Ferencz-csatornával három öszszekötés lenne, melly a' tiszaduna-közi egész vidéket közel öszszekötésbe hozná Pesttel. d) A' hitelintézetre nézve járulnak a' különvélemény azon módosításához, hogy a' kölcsön minimuma 500 fra csökkentessék addig is, míg az ösiséggördítette akadályok miatt módja lesz az országnak a' legszegényebb földbirtokosoknak is fölségelléséről gondoskodni. e) Pest város biztosításának 's a' lötenyészítés előmozdításának fontosságát elismerék ugyan, de az első sorba helyezendőnek nem vélték. Ezért az e' célra szánt másfél százezer ftot évenként a' népnevelési ajánlathoz csatolták. Ellenben a' magyar gazdasági egyesület országossá alapítását 's az iparegységület fölségellését az első rendű szükségek közé az előbbiek helyére sorozták. Az igazgató testület föllálítása iránt keletkezvén némi vita a' választmányban 's bámulatosan a' haladók a' kormány által nevezendő de felelősséggel tartozó egy személyre; a' conservatívek ugyan testületre ruházandónak vélték az igazgatósági hatalmat, de a' javaslatban keveselték a' nemzet befolyását; végre az országos munkálat tervében állapodtak meg. Mindezek a' közgyűlésben felolvastatván minden vitakozás nélkül közhelyesséssel fogadtatták 's utasítással is adattak. Midőn az országos vállalatok főigazgatójárul volt szó, a' terem minden zugából hallatszék gr. S z e c h e n y i I s t v á n neve. Ezt kivítta magának a' derék hazafi, mert hogy e' fontos hivatalra ő van hazánkban leginkább hivatva, alkalmasint köz nemzeti vélemény, 's hogy az legyen, buzgó ohajtás is. Egyik országos ülnök nevét is emlegeték ohajtsáknak, mihez én csak azt teszem, mikép illő, hogy kia' nemzetet cselekvésre ébreszté, az által magányából a' közmunkásság mezejére vonassék addig is, míg helyét újra elfoglalandja a' vívók sorában. Közgyűlésünk ideje alatt a' delegált törvényszék is folyt a' munkálatát 's az ülésben meg is jelent 's a' RRktől szives örömmel fogadták. Hires szatmári gyűlést vélték láthatni, azonban ez egyszer csakugyan rendkívülit — azaz csendes gyűlést láttak pártusa 's ingerültség nélkül, minek nem kevésben okai ők is jelenlétükkel. Magasztalásul ezen bírói testületnek legyen elmondva, mikép páratlan békétüressel 's igazságszeretettel jár el nehéz küldetésében, a' megyei vizsgálatokat kellő ovatossággal vette kezébe 's csakhamar meggyőződék hogy azokat párt készíté fegyverül boszszu-indulatának. Ugy látszik eddig részrehajlatlan szigor vezeté, ezután még nagyobbra leend szükség, mert a' dolog az eddig kifejtett büntetéseknél aligha megállhat, a' történet kihágások okozói még mind kereseten kívül vannak, azonban mindenki által ismértenek, 's ha a' pör terhelő következményei fölzaklatják a' kiszemelt áldozatokat, majd napfényre kerülnek amazok is. X.

Borsod-megyei közgyűlés (folyt.) De majd feledjük a' személyes harcok miatt magát az ügyet: a' kegy. parancsnak t. i. másod részét, melly a' pénzék visszafizetését rendeli a' várostól. Erre nézve bizton reménylünk, hogy a' küldők újabb leveleikben is ismételve határozott 's más testületekre, czéhekre, egyházakra 's a' t. eleitől fogva pontosan teljesített — akaratjának 's februári gyűlésünk ezen épült határozatának fölterjesztésével a' felsőség aggodalmi önként el fognak enyészni. Némellyek mindazáltal, kivált egy ur, ki a' clerus javainak elvétele nálunk indítványozá — megyénk szabályozásává 's a' fölségnek közczélokra fordításává módosítá, meg nem foghatá — ugymond mikép lehet ezen pénzt a' várostól el nem venni: holott ő a' febr. gyűlésben azt negyed magával úgy akarta, a' többi nagy számú gyűlés a' mi ellenkezőt végzett, törvénytelen, mert az csupa kortes volt: csupa kortes! világos! mert u. m. Borsod vármegye csak elismérheti, hogy neki van a'

gyűlésben legjobb torka *) , (per se ez elég!) 's mégsem hallgatták ki őt azon gyűlésben (pedig tizenhétser = 17 szer beszélt akkor nap!) De humordús válaszában nagyon találólag fejtegeté mind a' tárgyat, mind a' korteskedést egyik főcapacitásunk, ki néhányad magával, férfitul szilárdasága 's tapintata mellett a' leghűbb kedéllyel ügyekszik pártviszályinkból normális állására visszakormányozni megyéinket. Gyűlés harmadnapján két időközben megürrült alszolgabírószágra terjesztettek föl egyedeik; kik közt az egri járásba Vadnay Berta négyszázat, a' szentpéteribe Farkas János háromszázat haladó szavazattal ajánlatnak első helyen kormányzóknak. Ugyanekkor már 3ik évre választánk a' megyében benlakó 212 t. bíró közül szavazattal törv. széki t. bíró 100at egy csapással! 's így természetesen nem választánk 112 t.; néhányat a' leirt nap paprikásabb hősei közül ez utolsó kategóriába sorozott a' nagy számú közöség sympathiája. 'S nem is képzeltetni, milly jajveszékés támadt e' felett Izraelben: mintha nélkülök az igazság már banquerotteirozna. Uraim! ha tetszett az antecedens, tessék a' consequens is! Aug. 24kén pedig az annyi zajjal megürrített miskolci főbírószág épen olly csenddel töltött be: általános közakarattal megválasztván Herke Miklós, volt megyei rendes alügyész. Az annyiszor tönkre vert városi párt, némi előleges meddő manoeuvreken kívül, szokott süketen rezgelődéseivel most az egyszer nem alkalmatlanokodott. Kik a' korteskedés ellenszűntelen jeremiás hangon, de farizéus indulattal panaszkodtak: kell é ellenetek kiáltóbb bizonyosság, mint ez, arra, hogy a' nép sympathiáját nélkülözve korteskedés nélkül egy kis minoritást sem bírtok formálni? — Sept. 26án Borsodnak nevezetes napja volt. Követeink ugyan is october 1jére a' megküldött finansialis választmányi munkálatra utasítást kértek, 's a' sept. 17kén tartott kisgyűlés, a' meghívólevelekben, a' tárgyat, melly a' közgyűlésnek minden kívül tartását igénylé, világosan körülírva, annak határidejét mára tüzte 's hirdette ki. Legnagyobb hévvel várók hat azon közgyűlés megnyitását, melly ez árva hon emelkedésének 's alkotmányos állásunk életbevágó kérdése 's talán mondhatnók Borsod becsülete felett is határozandott. Az eredvény kétes 's az értelmiségnek hazánkban jelenleg illy kérdéseknél többnyire precarius állásánál fogva — előre nem volt látható. Vessünk tán előbb egy pillantást a' tanácskozás térhelyére, melly a' nagyobb teremnél, mihez a' „nem fizetünk“ emléke csatlakozik, sokkal czélszerűbb helyzetű arra, hogy benne diadalt víjjon ki, mint ezt 1841dik novemberben kétszer tevő — az értelmiség, — a' falakat körző padokon kevés vidéki többnyire helybeli tisztos nemesség foglalta helyet, az ingerültség legkisebb jele nélkül komoly figyelemmel kísérve a' tanácskozást, a' „kardos status pedig“ a' 4. zöld asztalnál települt le; azon jó urak közül, kik eddig pártkérdéseknél, t. i. hol személy-elleni gyűlölségük készte őket, mindegy lábíg híven megjelentek, irmagul is alig volt egyet kettőt láthatni szerencsénk, 's valóban szerencsénk, különben sok elvesztegetett időről kellett volna panaszt emelnünk. A' finansialis munkálatra tett m. küldöttség véleménye olvastatott fel: Csekély módosításokkal elfogadhatónak ajánlja ez az országos munkálatot, mellyek közül nem árt kiemelnem ezeket: hogy Borsod az osztályzatban ne a' 2dik hanem a' 3dikba tétessék, mert im a' legjobb Mohi pusztán 3vft a' hasznosbér holdjától, az országos munkálat pedig 5pftot emlit az 1ső osztályra; hogy Borsod adófizetőinek az orsz. vonalokon tett használható utai, hidai, mellyeket ha nem volna, csakugyan készíteni kellene, — kárpóttassanak; hogy a' töképenzesek is megrovasssanak; (azon vakmerőségért persze, miért hozák pénzeiket országunkba!) hogy több általában kimondott cél a' törvényben határozottabban irassék körül; hogy Pest biztosítására csak akkor adjunk, ha a' város kimutatja, hogy megnyit fordíthat arra, adjunk pedig csak segedelemképen 's a' t. A' tanácskozás részletekig menő, de érdekes volt,

*) Valóban hozzá képest, Demosthen dörgő nyelvvel: egy szitkozódó halkufár. De jaj t. bíró ur büszkeségének! Mert im épen midőn ezeket mondaná, támadt egy vetélytársa a' mérnöki osztályból, ki őnt nemcsak torka harsányságára, de logikája szigorára, stylusa perspicuitására, sőt rékezhellen szónoki tűzéire is „si non superat, certe aequat.“ Annyi elnöki rimánykodás, annyi rendre-igazító köz zaj süketelensége után, nincs semmi más módunk, mint itt a' nyilvánosság útján megkérni tisz. mindkettőjüket, hogy a' mikből úgy is olly meglepő speciment egy határon tétet velök a' sympathia, az oeconomia t. i. és józan kimerés elveit a' gyűlési időre is alkalmazzák; melly egy hét az acták nagyhalmazához!! 's így soha sort nem tartó duett-buffójokkal — mint mostis — tuezat számra ne kedveskedjenek.

minden szóló véleménykülönbség nélkül pártolá a' választmányi munkálatot, csak egy ékes beszédű tért el attól 's tévnanokat vélvén felfűdözni az ottan javasolt czélok helyett telekkönyvet, népnevelést, kölcsönös kárbiztosítást 's takarékpénztárakat ajánlott, mellyeknek ugymond sikere nem problematicus, hanem minden fizető által érezhető 's ajánlott csak 8 milliót, de ezt is úgy, ha a' határvámok megszüntetnek. Beszédének azon része, melly a' divatkország helyett honi iparvédegyleteket ajánlott, jeles 's közmegindulást okozott. De a' választmányi munkálat 's abban ajánlott 12 millió általános szótöbbséggel 's a' közöségtől is egyhangulag elfogadtatott, azon világos hozzáadással pedig, miszerint évenkénti 3 milliót hazánk szükségére tett adónak tekintvén, a' többi más cél 's honboldogító indítványok, mellyekre áldozati készségünket külön külön kijelentők ez általános áldozattal quietáltknak tekintendők. Illy különbség van modor és modor közt. Itt a' példa hogy nagy Széchenyinknek, midőn a' házi adó körüli eljárásokat roszszalá, csakugyan igaza volt. Borsod nevének tehát april 13kának emlékére újabb fátyolt vont a' mai nap. — Betáblázások, osztályos és visszahelyző bíróság iránti kérések, intőlevél, meghatalmazások 's a' t. tárgyalattak már meglehetősen kiürrült teremben; utóljára egy karhatalmat kérő tudósítás felett folyt a' vita: fölolvassák é azt vagy nem? 's egy pár ur tekintélye eldönté a' már lágymeleg vitakozást, ezt ugymond felnem vehetni, nincs rá tehetőségünk, (3 milliót megajánlani pedig van! bizony szép logika!) ez nem tárgyalathatik rendkívüli közgyűlésen ('s miért nem, ha minden egyéb tárgy — p. o. betáblázás, — melly a' jegyzőnek is jövedelmez, fölvetetett? fogalmunk szerint pedig ezen közgyűlés mástól egyedül csak abban különbözik, hogy minden kívül tartatik 's hogy a' minden kívül tartás oka kihirdetett) mert az exequáltatandó urnakexistenciája forog fen, 's nem gondoskodhatott bizva abban, hogy fel nem vétethetik (miről: tán korteskről?) Pedig tudni méltó, hogy a' hitelező itt a' több mint 280ból álló csütőmeg, a' már különben is eléggé károsult hitelezők, 's a' tárgy a' legvilágosabb adósság felett hozott ítéletnek ellentállás; — de hiszen mit tesz az, ha a' resistentia a' legázsiabb 's középkori ököljog- büzü valami is, ha egy kis logikátlanság is van a' dologban, csak pártoltunk ne szenvedjen!! — A' köztiszteletű tömegmondnok jegyzőkönyvileg kiadatni kérte tehát a' határozatot, melly a' felolvasást e' közgyűlésre nem tartozónak kimondja.

A m e r i k a.

A' newyorki Sun jelenti ama fontos közleményt, hogy azon hirre, mintha Mexikonak Texas ellen folytatandó háborura szükséges 4 millió dollart az angol kormány megajánlotta volna, a' congressus rendkívüli öszszeülést határozott.

Spanyolország.

Több külföldi lap terjeszt roszakarattal ferde híreket a' királyné egészségi állapotjáról, pedig ő fels. egészen jól van, 's a' barcelonai fürdők igen megerősíték. Madrid lakosi, köz naponként látják az infansnővel a' sétatéren járkálni, bizonyíthatják a' Gaceta hivatalos jelentését a' királyné egészségéről. — Cormenin Madridba indult, miről alaposan gyanítják, hogy a' spanyol kormány közvetlen eszközéséből történik 's ez utazás öszszefüggésben van a' statustanács felállítás tervével. Cataloniában ismét forrongás uralkodik, melly azóta, hogy sorshuzás által akarták a' még eddig soha nem sikerült unjoncszedést létesíteni, jelentékes fordulatot vőn. A' börzére ugyanis 1500 szolgálatképes ifjat gyűjtöttek 's itt kellett volna a' negyedmester felügyelése alatt a' sorshuzásnak történni. Midőn a' negyedmester nyilvánítá, hogy az előbbi évekre tartozott unjonczállítást ő fels. elengedte 's csak az ideit kívánja egy Pujolf nevű kérdő: vajjon érvényes é még az 1837diki alkotvány, mire az igennel felelvén, na válaszol a' kérdő, úgy az unjonczállításból mi sem lesz, mert a' kortes nem egyezett abban meg. A' merész beszédet dörgő helyeslés követé, 's asztalok, ablakok, székek darabokban röpitettek szét 's a' negyedmester, kit komoly veszély fenyegetett, csak alig menekülhetett a' főkormányzó közel lakába, míg az ifju sereg orditozva vonult az utcákon keresztül. A' rendőrségnek sikerült ugyan 3 — 4et 's köztük Pujolfot is elfogni, de kivált éjjelenként több rendbeli zavargás, gunyiratok felragasztása történik 's a' tetteseknek mind nem tudnak nyomára jutni.

A n g l i a.

Jelenleg a' brazíliai szerződés mindennapi beszéd fő tárgya, bár létesülendésén, jól értesült egyedeik, dél-amerikai magánylevelek daczára is kétkednek, mihez járul még azon körülmény is, hogy jul. 24d. terjedő rioi lapok ezen szerződést egy szóval sem érintik. Mind

a'mellett is sok angol kereskedő hajlék nyomóságot tulajdonítani azon hírek, hogy Montevideo brazíliai gyarmattá leend. Hiedelmök köv. alapokon nyugszik: Montevideohajn spanyol-portugál pernek volt tárgya's Buenos Ayres és Brazília közt három éves háborút idézett elő. Békekötéskor, egyezkedés következtében, miben Franciaország 's Anglia is részt vettek, Montevideo tíz évi függetlenségét megismerék, mellynek elteltése után szabadságában áll vagy Brazília, vagy az argenti szövetség gyarmatává lenni. Rosasnak, hogy a' dolog honára kedvezőleg düljön el, érdekében állt, a' montevidoei ügyek igazgatását olly férfi kezei közt tudni mint Oribe, ki a' buenos-ayresi szövetség barátja 's o' szempontból kell mérni a' montevidoeiak's ostromlók közti hosszas küzdelmet. A' tíz évi szak már lejárt 's Paz tábornok Rio de Janeiroban megjelenése főczélja, hogy említett szerződés erejesszerint a' brazíliai kormányának ajánlja Montevideo iránt a' fensőséget. Rosse gr. óriás- távcsövével, bár még nem készült el tökéletesen, néhány nappal ezelőtt kísérletet tőnek, és South kir. csillagász tudósítása szerint, már is kedvező eredményvel. Herschel ismeretes tárcsöve hozzáképest, South állítása után, csak bábszer ezen csillagász óriás ellenében, it bár tükre 6 láb átmérőjű's 54 lábnyi távolságra gyujt, igen könnyen igazgathatni. London Portsocken városrészében heves küzdés foly egy megürült aldermani állomásért, a' vágyakozók egyike Salamon pénzváltó izraelita 's whig, ki már ezelőtt scheriff volt. Ennek kétségkül nagyobb pártja van, polit. 's vallásrokonai mindent elkövetnek, hogy megválasztását biztosítsák. Ha azonban, megválasztják, azon kérdés fordul elő: vajjon megerősítik e' törvényes eskületét nélkül, melly a' keresztényen vallást is magában foglalja. Ő már egyszer meg volt aldermannek választva, de nem foglalható el helyét, vonakodván a' törv. eskületétől. — Laj. Fülepet f. h. 8—9d. várják Londonba 's ő a' legelső francia főség, ki Angliát békében látogatja meg. Sept. 25d. a' dublini városi tanács Mannsell dr. azon indítványán vitakozott, miszerint fölíratban a' királyné megkérendő, hogy minden három évben tartson Dublinban parlamentet. Mannsell hosszu beszéddel támogatta indítványát, O'Connell vitt meg vele's legyőzte őt, 's ámbár az indítványt, mint idő előtti, félretekék, ez annyiban mégis érdekes, hogy Mannsell szigorú conservatív's protest. elveknél hódol. Sept. 26d. ünneplé számos londoni radical O'Connell szabadulását, William Hewitt esq. író finsburyi parlamentitag volt elnök, fűszónok pedig Duncombe. —

Franciaország.

A' király 's családja Neuillyt oda hagyák és St.

Cloudba mentek, itt azonban a' kir. család kevés időig tartózkodik, mert mihelyt Soult marsall, ki a' királyt Angliába kísérendi, megérkezik, az udvar Eube menend. — Eynard ezredes Parisba jött, magával hozván az islyi csatában nyert lobogókat, a' híres napernyőt és sátor. 'stb. Ez utóbbit, melly 2400 kilogr. nehéz 's 27 csomóba volt pakolva, egyetlen egy postakocsi hozta. Laroche foucauld hg. a' királynak London 's Amerikából emlékiratokat nyújtott által, mellyek örök-békefenntartást ohajtnak. A' király köv. felelt a' hgnek: 'örülök az emlékiratoknak, 's különösen azon, hogy amerikai barátink méltányolják azon intézkedéseket, miket használtak, hogy Európa általános békéje fenmaradjon; sohasem nyereséges a' háboru, még akkor sem, midőn elértük azt, a' miért harcoltunk; mivel végre is nagyobb a' veszteség mint a' nyereség. Ezen elvet egész életemben szem előtt tartottam, 's midőn ez előtt 40 esztvel Amerikában lakomáknál sokszor áldomást ittak rám, én mindig azon ohajtásomat fejezem ki, vajha minden nemzet örökös békét élvezne. — Garella Napoleon főbányamérnök Panamából visszatért. A' miniszterség azért küldte őt oda, hogy egy Chagres és Panama közt vonandó csatorna-tervet készítse; 's azon tényt hozá világgosságra, hogy a' két Óceán közötti távolság nem 10—12 méternyi, mint állították, hanem a' víztükren fölül 125 méternyi; mind ezen nehézség daczára is létesíthető azonban a' csatorna. — A' király aug. 29ről köv. levelet intéze Joinville hghoz: Szeretett drága fiam! hálát adok istennek, hogy azon veszélyek közt, mikkel olly nemesen szállottál szembe, megtartott 's megengedé nekem, hogy a' parancsnokságod alatti hajóhadnak általa nyilvánítsam személyes szerencse-kivánatomat 's a' nemzet köszönetét azon új röpkényekért, mikkel lobogóinkat díszíték. 'S midőn bátor tengerészinket üdvözölöm, hogy megmutaták azon francia vitézséget, melly a' haza dicsőségének még mindig megfelelt, örülök egyszersmind, hogy tüzöket azon pillanatilig fékezéd, míg ügyünk igazsága tevő kötelelességünkkel fejezték használni. Jólesett tapasztalnom tengerészink és száraz föld seregünk egy időbeli fáradaimk fényes eredményét 's fölötté örülök, hogy fiam az, ki tengerészinket győzelemre vezette. Öllek szívem teljességéből szerelmes fiam! Bugeaud, használván azon körülményt, hogy Joinville hgnő épen az islyi 's mogadori győzelmek alatt szült, a' sereg nevében arra kérte a' hget, hogy újdon született lányára nevéhez mellékeltesse 'Victoriát' is; mi iránt a' hajóhad is ohajtását fejezvé ki, szinte bizonyos, hogy a' király nem ellenzendí. — A' francia-marokkai békekötésről egy párisi levelező következőleg okoskodik: Guizot, Tanger

álgyuztatási hire után mindjárt 's még Mogador bevétele előtt közlé Aberdeen lorddal az Anglia-ohajtotta béke föltéteit, lecsilapítandó az angol kabinet nyugtalanságát a' francia fegyverek haladása iránt 's közleményét köv. szavakkal kísérté: Itt vannak azon föltétek, mik szerint Marokkóval békülni készek vagyunk; a' szultánra nézve nem szigorubbak ezek, mint ellenségeskedés kezdete előtt; gondoskodjatok elfogadtatásokrul. Ha ezeket most is félretekik vagy elfogadni csak egy perczig is késnek, úgy én nem kezeskedem többé semmiért 's akkor a' következmények vak esetnek 's a' két nemzet ingerlett hangulatának tulajdonítandók. Ekkor küldötte sietve Aberdeen Bulwert Marokkóba, ki, mint tudjuk, megérkezte után egy pár nap megbízatását létesíté. Azt hiszik, 's nem ok nélkül, hogy a' mérséklett kárpótlást, ha ahhoz Guizot ragaszkodott volna, méltán nem tagadhatták volna meg; 's e' tekintetben jogosan vádolhatni hebehurgyaság miatt a' kabinetet, annyival inkább, mivel most is új kölesörül gondolkoznak. Ugyan azért mi áldozatot, mégpedig nagy áldozatot hoztunk a' világbéke fenntartására 's nemcsak Anglia hanem egész Európa köteles irántunk hálával.

Orosz- Lengyelország.

A' káptalantól választott 's Miklós czár által helybenhagyást nyert masszóviai kath. püspöktől pápa őszentsége a' megerősítést megtagadá. Az ez iránt szóló breve egy szomszéd praelatusnak küldetett át kihirdetés végett, ki nem késett a' pápai rendelethez képest a' kinevezett püspökhöz menni, hogy az egyház fejének akaratát vele tudatván, őt minden püspöki foglalkozástól tiltsa el. Kétséget nem szenved hogy a' szándékolt püspök mint kath. pap ezutóbbi pápai rendelet előtt meghajland, de vajjon Miklós czár engedni fogé, az más kérdés. Az ebből kétségkül származandó surlódás ismét egy okkal szaporuland a' végre hogy a' moszka ó hit Lengyelországban minél inkább terjesztessék.

Törökország.

Egy brussai hitehagyott keresztény vallásra vizsztatérvén a' nép által a' pasához hurczoltatott, ki azonban e' szegénynek szabadságát visszazadá. Egy európai orvos Szivaszban, ki egy török lánnyal szerelmi viszonyban élt, rajtakapván az ottani pasa által nemcsak szabadon bocsátatott, hanem utiköltséggel is ellátva küldetett Konstantinápolyba (tudjuk hogy ezelőtt mindkét esetet halállal büntette a' török.) De mi bámulásra ragad, hogy minap a' tokati kormányzó két török lelkészt, mint kik egy örménnyel méltatlanul bántak, 50 pálcaütéssel fenytette.

ÉRTESÍTŐ.

Hirdetvény.

A' nm. magyar kir. udv. kincstár rendelkezése szerint ezennel közhírré tétetik: hogy őfelsége a' bácsi kir. Ferencz-csatornánál egy igazgatót, egy segédet és két mérnököt legkegyelmesebben rendszerezni méltóztatván, kik ezen hivatalokért folyamodni kívánnak, ebbeli kellőleg ellátott folyamodványaikat legfeljebb 1814 dec. 15d. a' nmlgu magyar kir. udv. kincstárnak benyújtani. 's azokban magokat valamint elméleti tehetségeik, mérnöki kiképzetéseik, ugy eddig tett szolgálataik 's az e' tájon divatozó nyelvekbeni jártásuk iránt igazolni tartoznak. Az érintett hivatalokkal következő esztendei járandóságok vannak összekapcsolva: az igazgatói hivattal a' napidij 8dik osztálya mellett 1000 frnyi fizetés, 150 frnyi lakbér, 's írószerekre 48 frnyi összeg, továbbá természetvényekben 40 pozs. mérő kétszeres buza és 25 öl tűzifa, nemkülönben két tisztí ló tartásra 104 p. m. zab, 72 mázsa széna, 4/8 öl őszi és 4/8 tavaszi szalma; a' segédi állással a' napidij 9dik osztályán kívül 800 frnyi fizetés és 100 frnyi lakbér, természetvényekben pedig 25 p. m. kétsz. buza, és 10 öl tűzifa, az első mérnöki szolgálattal a' napidij 10dik osztálya 's ingyen lakás mellett 600 frnyi fizetés, írószerekre 12 frnyi összeg, természetvényekben 40 p. m. kétszeres buza, és 16 öl tűzifa, azonkívül 2 tisztí ló- és két téhentartásra 140 p. m. zab, 144 mázsa széna, 2 öl őszi, és 2 öl tavaszi szalma; a' második mérnöki hivattal szinte a' napidij 10dik osztálya 's ingyen lakás mellett 500 frnyi fizetés, írószerekre 8 forintnyi összeg, természetvényekben 30 p.

m. kétsz. buza, 8 öl tűzifa, egyébiránt pedig 2 tisztí ló és egy téhentartásra 104 p. m. zab, 108 mázsa széna, 1 öl őszi és 1 öl tavaszi szalma. 1—3

Hirdetvény.

A' diósgyőri kir. uod. részéről közhírré tétetik, hogy a' kisgyőri határban létező Palakóbánya (schistus) f. e. october 14kén az ottani kincstári erdőhivatal írószobájában reggeli órákban tartandó árverés után a' többet ígérőnek 3 évre haszonbérbe fogadni: mire a' haszonbérletni kívánók bánatpénzzel ellátva ezzel meghivatnak. A' szerződési feltételek valamint a' kormányzói ugy az erdőhivatal íródjában olvashatók. 2—3

Hirdetvény.

A' nm. magyar kir. udv. kincstár részéről ezennel közhírré tétetik, hogy a' pesti angol kisasszonyok nevelő- intézetben 1845dik év aprilis 25dikén egy nemtelen származású kincstári lányönvendék-alapítványi hely megürülend.

Az illető szülék vagy gyámok tehát figyelmeltetnek, hogy ez iránti folyamodásukat legfeljebb folyó évi nov. 1ső napjáig a' magyar kir. udv. kincstári íktató hivatalnál multhatlanul benyujtsák. Megkivántatik pedig az érintett alapítványi hely megayerésére:

1) Hogy a' növendékek csak valóságos magyar kincstári, gazdasági, bányászati, vagy postai-nemtelen származású tiszték lányai, vagy árvái és 8, vagy legfeljebb 11 esztendősek legyenek; kik t. i. még a' tanuló kort meg nem haladták; minthogy a' kimüvelési pályá 6 egész esztendőig tart.

2) Hogy az esedező-levelekhez, e' követező négy rendbeli eredeti bizonyítványok csatoltessanak, ugymint a) a' növendék keresztlevele; b) a' himlőoltási vagy arról szóló bizonyítvány, a' növendék a' természetes himlőből szerencsésen kigyógyult; c) orvosibizonyítvány a' növendék jó egészségi állapotjáról, és ép testi alkotásáról; d) abeli hiteltel bizonyítvány, hogy az említett intézetbe jutni kívánkozó növendék nemtelen származású legyen, mellynek elismerésére szükségképen megkivántatik, hogy a' most érintett bizonyítvány az illető növendékeknek születése, vagy mostani tartózkodásának helybeli hatósága által adassék ki. — Végére szükséges még — 3) Hogy az esedező levelekben az is megjegyztessék, hány élő gyermekök, vagy árvájuk legyenek az illető atyáknak, 's azok mennyi időt töltöttek legyen a' kincstári szolgálatban. 3—3

Editto.

Non essendoci presentato alcun Creditore o Pretendente nel triduo dei giorni 28, 29, 30 Agosto p. p. destinati per assumere le insinuazione di Credito contro la concursuale Massa di Regina Treves nata Mondolfo, et essendo stata documentata la estinzione delle spese relative alla manipolazione della detta Massa; si è perciò, che ad istanza della ramentata Regina Treves nata Mondolfo, viene recato ad universale saputa di tutti coloro, che potessero avervi un qualche interesse, desere stato con odierna deliberazione decretato lo scioglimento del sequestro, ed il lievo del concorso della facolta della ricordata Regina Treves, aperto con giu-

diziale Decreto dda 18 Giugno a. c. Nr. 1117. Dal Giudizio civico distle: Fiume, 6 Settembre 1844.

Per il Preside, e Giudice Rettore Capitonale mancante Ant. Calabrin. 3-3

Egy haszonbérbe adandó gyógyszerterár kerestetik azon jegyzéssel, hogy a' bérlő a' gyógyszerterárnak jövédelméhez mért aránylagos előfizetést is ígér. Bérmentes levelek ezen czim alatt: „L. H. urnak, Budán, viziváros. 961. sz. udvarban balra második ajtó” fogadtatnak el. 3—3

Eladó széna. Ungvártól egy órányira van tavalyi apró széna 80 öl akár kész pénzért eladó, akár marhat fogadnak reá állóval 's eszedházakkal ellátva. — Mi iránt bérmentes levél által értekezhe'ni Felföldy Antal főbíróval. 3—3

Csöd sebészti hivatalra!

Szabad Kis-Kun Laczháza város tanácsa részéről hírvl tétetik: miszerint városa keblében megürült sebörvosi hivatal betöltése végett, mellyel szabad lakáson kívül 80 p. forint évi fizetés, mihe a' halottvizsgálatérti díj is beszámítatik, minden kised-beoltástól 6 kr. p. gőben. évenkint 6 pesti mérő buza, 2 pesti m. árpa, 2 öl puha tűzifa, 2 szekér fűtő szalma, 2 pesti mérő őszi 's ugyanannyi tavaszi vetés van összekapcsolva: a' csöd határnapja f. 1844 october 20kaig tüzetik ki. Azon egyedek tehát, kik a' fennmített hivatal elnyeréséért folyamodni kívánnak; sebörvosi oklevéllel 's erkölcsiségüket igazoló bizonyítvánnyal támogatott folyamodványokat, a' városi főbíróhoz, fenküzött napig nyujtsák be. 3—4